

Onsdag
26. Juli.

Dagen.

Nr. 176.
1837.

Redigeret af Th. Overholz. Udgivet og forlagt af A. C. Rostock.

Forsendes, i Folge Kongelig allernaadigst Tilladelse, med Pakkeposterne i Danmark og Hertugdommerne.

København, den 26de Juli.

Igaar Formiddag ankom nordfra en keiserlig russisk Ordensfønner, som ankrede i Neden.

— Om Københavns Fattigvæsen. (Fortsat.) — For nærværende Lid er det ikke længere tilfældet, at det løbende Aars Fattigskat bruges til Dækning af det forløbne Aars Underbalance, men Fattigvæsenet er nu kommet i den Tilstand, at det i Almindelighed kan benytte hvert Aars Indtægter til at dække sammes Udgifter. Naar der imidlertid spøges om, hvor meget der i det foregående År behover at lignes for at tilveiebringe det Hornodne, maa man ordentligvis ved legge det forløbne Aars Balance til Grund, da det ikke kan forudsættes, hvorledes Priserne paa Levnetsmidler, Sundhedsstilstanden og de mange andre Omstændigheder, som have Indflydelse paa Fattigvæsenets Udgifter tildeles og paa dets Indtægter, ville vise sig i et følgende År. — Dersom uheldige Omstændigheder gjøre, at den lignede Sum i et eller andet År ei strækker til, er det og albede forudset at føge denne Mangel dækket ved det følgende, eller, i forudsætning, ved nogle følgende Års Ligning, da ellers det i hvert År anvendte Tilskud maatte tages af Capitalformuen. Forsaa vidt Commissionen har meint, at Fattigvæsenet, for at kunne komme ud af det med en eengang for alle fixeret Sum, maatte indskrænke Hjælpen til hvad deraf kunde udredes, saa vilde det være ganske at opgive det, der er Fattigvæsenets Formaal, nemlig at forskaffe enhver Trængende Livets første Hornodenheder, og da maatte man i et År, hvori Trangen formedest Fodemidernes Dyrhed eller af andre Årsager ei kunde afhjælpes med det Belob, der i Almindelighed var anseet tilstrækkeligt, lade endog den yderste Trang være uafhulpen efterat hvert Belob ganske eller dog for største. Det var forbrugt, eller og paa en umiddelbar eller middelbar Maade forbruge sin Formue. (Da de Omstændigheder, som forsøge Trangen eller formindsker Pengemidernes Virksomhed til at afhjælpe samme, ofte først vise sig i den sidste Deel af Året, ses det let, at Fattigvæsenet ikke var i Stand til igennem hele Året at indrette sin Hunsholdning derefter). — Commissionen havde udviklet, hvorledes der under de Forhandlinger, som gik forud for den nye Organisation af Københavns Fattigvæsen i 1799, blev henpeget paa den betydelige Forstjel, der er imellem Almisseuddeling og den egentlige Fattigforsorgelse. Denne forudsætter nemlig som Grundregel, at Ingen maa lide Nød for Livets første Hornodenheder, og for at hæve al virkelig Trang opsover den selv de Nodlidende, og, naar Eone og Lærlighed tilbyder sig, strækker den at forekomme saadan Trang, medens derimod Almisseuddeling mere seer paa det Enkelte end det Almindelige, oppibier at Medlidenheds-Gjenstandene fremvisse sig, agter paa den sieblikkelige Trang, som angives, og giver, hvad den har eller troer at kunne undvære, ubekymret om det er for Meget eller for Lidet og isov-

rigt overladende dem, til hvilke Almisse gives, til deres egen Skjæbne. — Det blev da erkjendt for en Fordring, der burde gjores til et velorganiseret Fattigvæsen, at det skulde antage sig de Nodlidende paa den første Maade, og ved en udstrakte Fattigforsorgelse (dette Ord taget i den ovenfor angivne Bedydning) stræbe efter at hæve og forekomme al Trang, og efter denne Grundregel er ogsaa Fattigvæsenets Bestyrelse, siden den nye Plans Indsættelse, gaet frem. Commissionen har i denne Anledning bemærket, at jo mere Directionen overensstemmende hermed har ordnet og forsøgt, desto længere er den kommet tilbage, og det i den Grad, at Fattigvæsenets Hornodenheder under dets nye Bestyrelse i over 3 Decennier ikke alene have medtaget, hvad den rundeligt end i noget ældre Tidsrum baade i Capitaler og andre Indtægter har faaet, men endog hvad fra umindelig Lid har været samlet og Bestyrelsen overleveret, ja endog hvad der neppe engang kan ventes ydet af denne og den næste Generation. Paa Grund heraf har Commissionen troet at burde erklære sig for den Forsorgelsesmaade, der indskrænker sig til Almisse-Uddeling, hvorved Fattigvæsenet hos os i Aarhundreder har bestaaet og harit Overstud, samt derhos formeint, at den Breidelse imod dette Princip, at Fattigvæsenet giver, hvad det har eller troer at kunne undvære, ubekymret om det er for Lidet eller for Meget, slet ikke fortjener at paaagtes, da enhver Bestyrelse bor indskrænke sig til det, den har, og om Virkningen heraf end vilde blive, at Trangen ei fuldstændigen afhjælpes, maatte dette dog ansees for et mindre Onde, end det, der, efterat en ny Forsorgelsesplan er indført, nu er indtraadt. Denne kan vel i det hele Tidsrum, hvori den er fulgt, have fjernet Bekymringer fra mange eufinde Individuer, blandt hvilke efter Bestyrelsens Vidnesbyrd dog ere særdeles mange, som selv have forskyldt dem, men en stor Fattigskat har nu og i mange År sat Mange i Bekymringer, hvilke de ikke have forskyldt. — Men om det end ikke maatte ansees for en i Retfærdighed grundet Fordring til Staten, at den skulde føge at skaffe Enhver, som ei kan hjælpe sig selv, de første Hornodenheder, saa vilde dog de skadelige Folger, som de Fattiges løbbestemte Adgang til Forsorgelse kan føre med sig, neppe forebygges ved hvert Princip. Den Dovne saavel som den slette Hunsholder kunde nemlig desvagt stole paa den Understøttelse, han kunde vente af sine Medborgere, hvorved en saa noie Undersøgelse af hans Trang og Forhold ikke finder Sted, som naar Hjælpen tilstaaes af en offentlig Autoritet. Da man derhos ikke kan nægte, at Mangel paa Livets absolute Hornodenheder kan fremskynde og tildeles undskyldte Forbrydelser, maa Fattigvæsenet antage sig Alle, der ikke selv kunne forskaffe sig det Nodtorstige. Men da gaaer det ingenlunde an forud eengang for alle at bestemme denne eller hin Sum som det Yderste, det maa have til Disposition. Men dette vilde kun tjene til at tilbagefore den Einogenes Tilstand, som fandt Sted i Tidsrummer fra 1799 til

pslugs igjennem hans Svigersader, den henvenende Over-Forsmester v. Münchhausen indledede Underhandlinger, hvor man endnu ikke fægt nogen sikker Underretning. Man vilde vide, at Hr. v. Münchhausen efter højere Ordre var blevet opfordret til dette Skridt af Ministerialraad Koch, der staar i stor Undest hos Prinds-Regenten og besørger Forretningerne i hans Cabinet, hvorfra man sluttede, at Hr. Hassenspug paa en indirekt Maade skulde være blevet anmodet om at betragte sin Ansøgning, der, efter hvad man hører, ikke blot gaaer ud paa Entledigelse fra Ministeriet, men fra den kurbessiske Statsstjeneste overhovedet, for uskrevet.

Reisende fra det Hannoveriske kunne ikke tilstrækkelig skildre, hvor stor Opsigt den nye Konges Erklæring har gjort om ikke at ville erkjende den Stats-Grundlov, som Kong Wilhelm havde givet sine tyske Stater. Den nye Minister, Hr. v. Scheele, der undertegnede det i saa Hensende udstedte højeste landsherrelige Patent og opfordredes til at gjøre det bekjendt over hele Landet, var i den westphalske Regjerings Periode Statsraad og en lidt lang kongelig westphalsk Prefect i Osnabrück. — Disse Begivenheder i Nabostaten ere af saa meget større Interesse for Kurhessen, som det kunde tænkes muligt, at den engang i Tiden kunde indtræde lignende Forhold hos os.

Frankfurter Oberpostamts-Zeitung har uddraget følgende Artikler fra Göttingen under 12te Juli af Kurhessischen Allgemeinen Landes-Zeitung: „Der herstier stor Fryd hic i Egnen; Skytegildene gaae uafbrudt for sig; al Mistillid svinder bort for Musik og Dans. Vore Borgere vide ikke, hvad de have tabt i Statsgrundloven eller snarere ville tabe; de træ, at deres Afsætter skulle blive formindskede, da de ikke længere behøve at betale de dyre Landstænder; men de kloge blandt Borgerne nære ikun frygt for een Ting, at Frihed for Laugstvang og Patenter kunde komme paa Dagsordenen.“ Videre hedder det fra Osnabrück under 11te Juli: „Her, og som vi høre, paa flere Steder i vojt Land, forfatter man Petitioner, for at forsikre Hans Majestæt Kongen om hans Undersætters Hengivenhed og Kjærlighed til den af dem besvorne Forfatning, og selv de højeste Embedsmænd i Staten have tegnet deres Navne derunder. Gud give, at Hs. Majestæt ved disse Petitioner maatte blive overtydet om sine trofaste Undersætters sande Ønsker.“

Thorvaldsen.

Af den endnu ikke i Boghandelen komne tredie Deel af Morders "Reise durch Italien".

Af Bygningskunstens totale Forfald i Rom, der, ligesom de øvrige Kunster, ikke engang kunde holdes i veiret ved de af Paverne derpaa anvendte uhyre Summer, seer Enhver, at udvortes Midler (der igjen ikun virke noget Udvortes) ikke ere tilstrækkelige til enten at vække eller slukke en Gnist og efter Godtbesindende bringe den til at udvikle sig i et eller andet Legeme. — Kunst, i Ordets bedste Betydning, er det gediegne, ødeste Liv, den højeste sandselige Skjønhed og Sandhed, den Pol, hvortil Begejstring alene fører den Dode-lige, og hvor han forbliver saalænge, som hans Genius og Englevinger kunne bære ham! — Greben af Verdensbegivenhedenes Storm, gaaer Skjebnens Bolger op og ned i kortere og længere Ophold, og der gives sacvel for enkelte Mennesker, som for hele Folkeslag Perioder, hvor Alt aabenbart ister opad, eller ustændelig nedad imod Afsunden, for, som det synes, aldrig mere at komme for Dagens Eyes!

Trods alle classiske Monstre var al mulig Sandhed i den første Halvdel af det attende Aarhundrede i den Grad veget fra Malerkunst og Plastik, at de ikun bevægede sig vegeterende i den hidbragte Cancellerstil, og opfyldte ikke blot Rom og Italien, men det hele øvrige Europa med uallige Fusterier. — Dog ligesom Himmelens Ande befrugtende vifte Sædehornet

over til fjerne Zoner i det udprægede Jordsmon, for at det atter skal grønnes og blomstre, forbarmede den sig ogsaa her over Ørkener, og sendte den dersra, hvor den mindst ventede det, hurtig Hjælp!

Det hører til de erkendte historiske Sandheder, at de germaniske Stammer, hvor de droge hen, ved Kydshed, medføde Kraft, Sjæls-Kæneth og Adel, frembragte ungdommelig frisk og nyt Liv! — Ikke nok, at vore Forfædre allerede tidligere derved viste de eneruerede Nomere de vigtigste Tjenester, men disse store Gaver syntes endog at gaae i Arv fra hine til de yngste Slægter, og ligesom den højhjertede Luther i det sextende Aarhundrede reformerede Kirken, saaledes ophjalp Winkelmann og Mengs i det attende forst igjen den dybt sjunkne Kunst. Begge henviste for største Delen (Mengs var deri Winkelmanns Lærer) til Oldtidens Værker, hvis Æpperlighed snart blev saa indlysende for Mange, at ikke blot Berninis og hans Disciples Dukkerinden fort Lid gik i Forglemmelse, men at der tillige, ved Indvirkingen af Antikernes Land, vakte en ivrigere Stræben, som i Plastiken fremkalde en ny Epoche, der var Oldtiden værdig.

Endnu arbeidede den næsten bestandig restaurerende Cuvaceppis Meisel paa hans i Berninis overdrevne Stil udfastede Flora, da, hvis han ikke saasnat var død, Trippel, der med kunstfærdig Takt lagde Antikerne til Grund for sine Arbeider, endog truede med at vinde Seier over sin nylig i Skrankerne trædende Medbeiler Canova. — Et i Sædelighed saa dybt sjunkent Folkeslag, som de nuværende Italienerne, fandt i denne Kunstner Totalblosset af dets moralske Tilværelse, indtil Thorvaldsen fra det høje Norden, ved at overgaae ham, hævede den nyere Kunst til en Glæds og Værdighed, hvori den ikke havde staet siden Phidias's og de andre store Grækernes Lid. — Thorvaldsen, „Lordengudens Son“, den danske Konge, Harald Hvitstads Etling (See Thielers „Den danske Billedhugger Bertel Thorvaldsens Levnet og Værker“, Vol. m. Kobb. 1ste Deel. Forfatteren anfører hans Stamtræle). Ikke enhver Konge har en saadan Etling, og derfor er jeg endnu i Veraad om, hvo af begge, der kan være stoltest af dette Slægtslab. Thorvaldsen har for Dieblíkket ligesaa mange Ordener, som nogen Konge i Verden. Til alle gode Catholikers store Forundring udnævnte ovenkobet Christi Statholder (Leo den Tolvte) Rijetteren til Præsident i Academiet San Luca, og — besøgte ham personlig, hvilket maa anses som noget ganske Overordentligt ved et Hof, der holder fast ved Etikettens gamle prædiktiske Slendrian! Rosa Taddei besang den germaniske Præstieles og han er elsket og æret overalt! — Vilde vi maaßsee have handlet ligesaa retfærdigt? — Besynderligt nok tager Thiele ilde op, at A. W. Schlegel tilsligemed Gru v. Staël stemple ham til tydlig Kunstner, og derfor staar der formodentlig ogsaa paa Titelbladet „dansk Billedhugger.“ Thiele maatte da først bevisse, at den danske Billedhuggerkunst og Literatur ikke er en oprindelig tydlig og at det danske Sprog ikke er en tydlig Dialect, for at beholde Det, hvilket visstnok vilde falde ham overordentlig vanskeligt. (Skulde det være muligt!) Set, at Thorvaldsen var en Arkadier, og en af hans Landsmænd i Athen havde forfattet den arkadiske Billedhuggers Levnet, saa lo visstnok Athen og hele Grækenland! Forresten er Manden nu engang falden ned fra Himmelten, ligesom Dannebrogssfanen og tilhører Verden.

Allerede i lang Lid havde jeg foresat mig, at besøge begge Billedhuggerkunstens fornemste Ateliers, men kunde i Begyndelsen ikke strax saae Kællighed deri, paa Grund af de mange seerværdige Gjenstande og Indtrykkenes Ryhed. Fernow havde desuden gjort mig noget forundindtaget imod Canova, og jeg begreb ikke, hvorledes det overalt beundrede Overhoved for den nyeste italienske Plastik kunde anlægge sit Værksted ved Siden af et saa smudsigt Hul som de Utegneliges Hospital (San Giacomo de' Incurabili).

Det gik dersor først til Palazzoet og Colonette Barberini, og ikke just ad den bekvemmeste Bel Igennem Via de' due Macelli, Capo le Case eller Via del Tritone, men opad den spanske Trappes Strenkatarekte, som jeg, for dens rigtignok gammelstrænk, men dog kolossale Udsnits Skyld, havde saat meget kær.

Paa dette høje Sted sollte jeg mig allerede mere hjemme, skjeneude nogle flere Bygninger i det Hjerne, men glemte, som saa ofte pleier at skee, derover dem, der laae lige ret ved mig. Hertil regner jeg f. Ex. den imidlertid Consalvis Anlæg og Kirken Trinita de' Monti paa Pincio beliggende Villa Medicis, der for nærværende Lid er indrettet til det franske Academie, men som i 1550 blev bygget af Cardinal Ricci da Montepulciano efter Annibale Lippis Plan og senere forstørredes af Cardinal Ferdinand af Medici.

Udsigten hersra er, som overhovedet alle fra Pincio, en af de skjonneste i Rom, hvortil imidlertid Bygningen i og for sig ikun lidet bidrager; thi den ester Rygget af A. Lippi efter Michel Angelos Plan udkastede Façade mod Hafen har ikke mere at betyde, end den forreste, hvorfra den ikun afskiller sig ved nogle i Hovedmuren uregelmæssig indmurede Antikagller og Reliefs, der give det Hele nogen Lighed med en Marchandiser-Boutique. — I de derværende Værelser, hvoraf flere i nederste Stokværk (ud imod Hafen) ere malede af Sebastian del Piombo, saae jeg flere Stykker af franske Kunstnere og nogle gode Afsnittinger, hvoriblandt den af Michel Angelos Pietà var den bedste. — Forhen fandtes her rigtignok langt andre Sager, f. Ex. den nu i Florens værende (i Uffizi) Niobe-Gruppe, den mediciske Venus, Arruotino, Gladiatorerne, den beromte Vase o. s. v.

Men nu iter jeg igjen nedad det fordum livsulde Pallads bestovede Trapper, og staar allerede paa Via delle Colonette foran Hyster, hvis simple Ydre i ligesaas hoi Grad maa vige for hin forståelige Pragtbygning, som deres Indre ved dat første Skridt inden for deres Begge til evig Lid overstraaser den. Her har Astanden ståbt, hist ikun Haanden! — Fordum skjenkedes enhver Hunsgud et helligt, rhythmisist ordnet Rum, og her, hvor Olympen og Paradiset modes, er Alt fastigt og smaaat, ligesom ofte det udvortes hos udodelige Mensker.

Jeg kjendte Thorwaldsens Alexandertog, hvor han omstalte Curtius's prosalisse Fortælling til et Hæltedigt, allerede fra de beromte Skizzer af Samuel Amsler, men ved Synet af den plastiske Original blev jeg tilmodne, som Sjelen, der opfyldt af Jordens Drømmebilleder, først skuer Guderne Ansigt til Ansigt! — Kunstnerens nærmeste Beskyttere og Venner vare jo saa forbausede over hans Værker, at Frederike Brun allerede ved Fultsretten af hans Jason skrev følgende Digt til ham:

Thorwaldsen's Jason.

Der Fremde.

Eru ich dem stannenden Blicke? ist Wahrheit, was mir erschienen?
Ist gefüllt zwischen uns und der Antike die Kluft?
Hat der Heroen Geschlecht der Jahrtausende Gräber gesprengt?
Wandelt es hehr und voll Kraft wieder auf Erden umher?

Die Antike.

Aus der Vergessenheit Nacht rief mich des Genius Stimme,
Und ich gehorchte dem Ruf still sich entfaltender Kraft. —

Einfalt des Geistes, die eines nur will, und Fülle des Herzens
Schafft das Unmögliche selbst in der entarteten Brust.

(Slutningen folger.)

Erindringsblæste for Torsdagen den 27de Juli.

- Al. 9. Auction paa Frederiks Kirkeplads i Bredgaden over Marmor og bornholms Sandstene, tildeels forarbeidet til Monumenter.
— 7. Forestilling paa Moerstabstheatret paa Vesterbroe.

Thermometer i Skygge mod Nord.

1837.	Høieste.	Laveste.
Den 25de Juli.	+ 18, 0.	+ 5, 5.

Vandets høieste Barme, den 25de Juli: 15 Grader.

Kjøbenhavns Toldkammer, den 25de Juli.

Indkomme: Sisted f. Malmøe, E. Gibb, H. Gibb og Russell f. Newcastle, Seeger f. Stettin, Boye f. Konigsberg, Smith f. Porto ballast, Christensen f. Laurvig, Petersen f. Sognsdal, Erholm f. Nykøb, Munck f. Colberg, Hiorth og Tikkob f. St. Croix, Hellmann f. New York, Brink f. Altona.

Indforte Ware: 35 Riiis Skriopapiir, 152 Chaldr. Steenkul, 50 Centner Zinkplader, 154 Etkr. Tyrretommer, 95 Etkr. Staver, 20 Poser Hagel, 25 Bdtr. Jernplader, 14 Læster Ang, 9 Læster Byg, 1123 Stænger Jern, 261 hele og 2 halve Tdr. og 1080 Jade Sukker, 360 Tdr. f. Sild, 288 Tonst. Hoalolie, 2 Tdr. Caffe, 212 Etkr. Justik, 187 Jade, 32 Tdr. og 3 Tonst. Rom, 1 Tonst. Salep, 10 Drh. Cidereddike, 11 Tonst. Bløhvidt, 50 Sække Salpeter, 54 Tdr. Salt, 13 hele og 15 halve Kister Fensterglas, 64 Favnne Brønde, 13 Jade og 10 Pkr. Bladetobak, 9 Tonst. og 16 Kister Viin, 2 Tonst. Humle, 385 Etkr. Blaatræ, 59 Tonst. f. Mal, 8 Tonst. Virgin-Tobak.

Udgaaede: Nielsen t. Rügenwalde, Greschner t. Pillau, Larsen t. Christiania, Simpson t. England, Lindberg og Peters t. Wolgast, Knuth og Venø t. Stralsund, Blom t. Nykøb, Wathne t. Christiansand, Heeboe t. Arendal, Rosler t. Stettin.

Udforte Ware: 100 Tdr. Byg, 403 Tz Bomolie, 21 Tdr. Bygrym, 1766 Tz Caffe, 16 Tdr. Etter, 14 Tdr. Hoede, 35,350 Tz Hoedebrød, 109,354 Tz Hoedemeel, 190 Potter Kornbrandevin, 216 Tz Linolie, 1312 Tdr. Malt, 4000 Etkr. Munkstene, 1450 Etkr. Dranger, 201 Tz Papiir, 240 Tz Piment, 235 Bdtr. Rom, 3490 Tz Riiis, 211 Tdr. Ang, 24 Tdr. f. Sild, 3224 Tz Sirup, 260 Tz raff. Sukker, 10 Tdr. Cæbe, 45 Tdr. Steenkul, 780 Tz Tobak, 82 Tdr. Ejere, 6 Tdr. Tran, 10,485 Tz indenl. Uld, isl. Uldgods for 275 Abdtr. r. G.

Reisen d.e.

Til Kjøbenhavn. Hidkomne den 24de Juli: Skrädermester Nielsen f. Rudkøbing, Baron Land. Juris Rosenkrantz f. Marhans, Handelsfuldmægtig Wandel f. Nyborg, Toldcasserer Thorvrogger, Forvalter Wefenberg f. Aalborg, Krigsraad Herredsfoged Spurk f. Hjørring, Mægler Wright, Færgemændene Lund, Bach og Krabé f. Helsingør, Land. Pharm. Timmerman f. Kingkøbing, Contoirbetjent Stabel f. Svendborg, Forpagter Knudsen f. Lindholm, Sukkermester Nahman f. Carlserona, Handlende G. Grohn, Proprietair S. Krohn f. Åpenrade.

En ung forældreløs Pige af god Opdragelse og vaalidelig Charakteer ønskes antaget i et godt Huns for at gaae Huns moderen tilhaande i alle indvendige Syster, være behjælpelig med Syning, og hvis der var mindre Born da at undervise disse i Begyndelsesgrundene. Hun medbringer selv Seng. Herpaas Reflecterende vilste behageligt henvende sig paa lille Kjøbmagergade Nr. 79 i Stuen.

Dette Blad tilbringes Subskribenterne i Kjøbenhavn, de 6 Sognedage i Ugen for 2 Abdtr. Solv eller Sedler, paa Trykspapir, og 2 Abdtr. 4 Mk. Solv eller Sedler og Tegn, paa Skriopapiir, quartalitier, og Tillsægsbladet "Sondagen" for 1 Mk. 8 f. Solv eller Tegn quartalitier, (18 Numere); dog kan "Dagen" holdes alene, men "Sondagen" kun af "Dagens" Abonnenter. Enkelte Numere sælges ikke.

Subscription modtages i Stormgaden Nr. 186, 1ste Gal.

Kjøbenhavn. Trykt i det Rostockste Officin.

Thorvaldsens Museums
Smaatryk-Samling 1837